

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Eeserwold

Opdrachtgever: Roelofs Planontwikkeling

projectnummer: 245.55.50.00.00

Onderwerp: Beknopte natuurtoets bestemmingsplan Eeserwold

Datum: 12-10-2020

KADER

In 2017 is voor het plan Eeserwold te Steenwijk door ons bureau een integraal voorontwerpbestemmingsplan opgesteld. Dit bestemmingsplan betrof een bijstelling van de beheersverordening Eeserwold uit 2015 en is door de gemeente Steenwijkerland niet in procedure gebracht. Op dit moment wordt opnieuw een bestemmingsplanprocedure doorlopen voor een deel van het oorspronkelijke plangebied. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van de natuurwaarden uitgevoerd. Het doel van de inventarisatie is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de inventarisatie op 1 oktober 2020 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: bewolkt, circa 16 °C en een matige wind. Aan het eind van het veldbezoek viel wat lichte regen.

PLANGEBIED

Het plangebied ligt ten noorden van de A32 en ten oosten van de Eesveenseweg ten noordoosten van Steenwijk. Het plangebied omvat de zandwinlocatie Eesermeer inclusief de ten westen hiervan gelegen percelen, met uitzondering van de bestaande woonerven langs de Eesveenseweg. Ten oosten van het plangebied ligt open agrarisch gebied en ten noorden van het gebied ligt een terrein met braakliggende graslandpercelen die op termijn bebouwd kunnen worden. De oostzijde van het plangebied bestaat uit de grote, diepe zandwinplas met langs de oevers stroken riet en (wilgen)struweel. De westzijde bestaat uit een aantal graslandpercelen die van elkaar gescheiden worden door de reeds aangelegde wegen. Tijdens het veldbezoek was een deel van de graslanden kort afgemaaid en een deel was met ruigte begroeid. In het westelijk deel van het plangebied en langs de randen hiervan liggen een aantal sloten met relatief steile oevers. In het westelijk deel zijn al enkele kantoorgebouwen gerealiseerd. Overige bebouwing ontbreekt. Bomen ontbreken grotendeels, met uitzondering van solitaire bomen en bomenrijen langs de wegen. Wel is her en der opslag van jonge bomen en struiken aanwezig. Ook op de erven langs de Eesveenseweg langs het plangebied staan bomen.

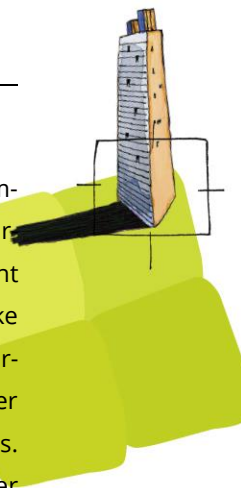
¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Vaart NZ 50, 9401 GN Assen T 0592 316 206

E info@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

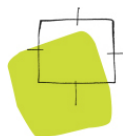

Het plan bestaat uit de realisatie van bedrijfsgebouwen, zoals kantoorpanden, op de nog onbebouwde percelen aan de westrand van het plangebied. Hierbij wordt vegetatie verwijderd en grond vergraven. De bomen langs de wegen blijven naar verwachting geheel of grotendeels behouden. Ook de bestaande kantoorpanden blijven behouden. Mogelijk worden enkele sloten gedempt of vergraven.

Impressie van het plangebied op 1 oktober 2020: boven het Eesermeer met rietruigte en struweel op de oevers, links midden grasland aan de zuidwestzijde gezien richting de A32, rechts midden grasland en ruigte ten noordwesten van het Eesermeer, linksonder sloot aan de westzijde en rechtsonder jonge bomenrijen langs de weg Eesergaard gezien richting het oosten.

Soortbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

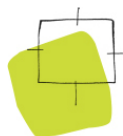
Uit het raadplegen van de Nationale Database Flora en Fauna² (© NDFF - 12 oktober 2020 10:14:49) blijkt dat binnen een straal van een kilometer rond het plangebied diverse beschermde dier- en plantensoorten aanwezig zijn. Het betreffen vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren, ongewervelden, reptielen, amfibieën en een vaatplant.

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek een aantal algemene gras- en plantensoorten van voedselrijke tot zeer voedselrijke graslanden en ruigtes, zoals Engels raaigras, grote vossenstaart, paar-denbloem, smalle weegbree, Jakobskruid, akkerdistel, riet, liesgras, rietgras en grote brandnetel.

Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. De uit de omgeving van het plangebied bekende kartuizeranjer (NDFF) is aangewezen op kalkrijke schraalgraslanden, waarvoor in het plangebied geen geschikte groeiplaatsen aanwezig zijn. Gezien de terreingesteldheid en voedselrijkdom zijn deze en andere beschermde plantensoorten niet in het plangebied te verwachten.

Op de te ontwikkelen locaties zijn geen gebouwen aanwezig en ook geen oudere bomen met voor vleermuizen geschikte holtes, spleten of plakaten loszittende schors. Wel kunnen in de reeds gerealiseerde kantoorpanden en in bomen en bebouwing om het plangebied vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn. Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor de in de omgeving voorkomende soorten. In 2003 zijn in het plangebied de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laat-

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

vlieger en meervleermuis foeragerend aangetroffen (Roodhart, 2015³). In het plangebied zijn geen bomenrijen of brede watergangen aanwezig die onderdeel kunnen vormen van een vliegroute van vleermuizen. Wel kan de houtsingel direct ten noorden van het plangebied een potentieel onderdeel vormen van een vliegroute.

Tijdens het veldbezoek zijn twee vogelsoorten in het plangebied waargenomen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het gaat om circa 40 foeragerende roeken in de graslanden en één opvliegende buizerd aan de rand van de zandwinplas. Ook voor buizerd is het plangebied geschikt als foerageergebied. In de jonge bomen in het plangebied zijn geen nesten van deze en andere vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Ook in de kantoorgebouwen zijn geen geschikte invliegopeningen voor vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig, zoals huismus. Op de erven om het plangebied kunnen wel vogels met jaarrond beschermde nesten broeden en die in het plangebied kunnen foerageren, zoals de uit de omgeving bekende kerkuil. Ook is op het erf van de Eesveenseweg 38 aan de rand van het plangebied een paal met een ooievaarsnest aanwezig, waarvoor het plangebied geschikt foerageergebied biedt. Ook in de houtsingel direct ten noorden van het plangebied kunnen vogels met jaarrond beschermde nesten broeden. Hier zijn tijdens het eerdere onderzoek in 2015 kraaiennesten aangetroffen die kunnen worden gebruikt door boomvalk of ransuil, waarvoor het plangebied eveneens geschikt foerageergebied biedt. Tevens is een mogelijk buizerd-nest aangetroffen (Roodhart, 2015).

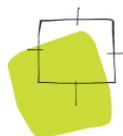
In Overijssel zijn ook nesten van een aantal andere vogelsoorten jaarrond beschermd die in andere provincies geen jaarronde bescherming genieten. Enkele van deze soorten zijn uit de omgeving van het plangebied bekend, namelijk boerenzwaluw, huiszwaluw, torenvalk en bosuil. Deze soorten foerageren mogelijk ook in het plangebied.

In het plangebied kunnen een aantal vogels tot broeden komen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, zoals merel, winterkoning, wilde eend, meerkoet en rietgors.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten bosmuis, woelrat, haas, ree en vos (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb.

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen van niet-vrijgestelde bunzing, boommarter, steenmarter, otter, eekhoorn en egel bekend (NDFF). Voor bunzing en egel vormt het plangebied geschikt leefgebied. Hetzelfde geldt mogelijk voor de niet uit de omgeving van het plangebied bekende hermelijn. Verblijfplaatsen van deze soorten kunnen niet op voorhand uitgesloten worden. Nesten

³ Roodhart, C. (2015). Voorbereiding op het nieuwe bestemmingsplan Natuurtoets Eeserwold, Gemeente Steenwijkerland. RoyalHaskoningDHV

van eekhoorn en geschikte holtes voor boomarter in de bomen binnen het plangebied zijn niet waargenomen. Het plangebied is ook te open voor deze soorten. Otter is bekend van de Steenwijker Aa ten oosten van het plangebied (Roodhart, 2015). Voor otter is potentieel geschikt leefgebied aanwezig in de zandwinplas en langs de met riet en struweel begroeide oevers daaromheen. De te bouwen delen van het plangebied vormen geen geschikt leefgebied. Steenarter is hooguit foeragerend in het plangebied te verwachten. Voor deze soort zijn potentiële verblijfplaatsen aanwezig op de erven om het plangebied.

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van enkele soorten amfibieën (Quickscanhulp.nl). Het plangebied vormt geschikt voortplantings- en landbiotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander of gewone pad (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb. Voor de uit de omgeving bekende niet-vrijgestelde boomkikker ontbreekt geschikt voortplantingswater en ook is geen hoogwaardig landbiotoop aanwezig. Overige niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waarnemingen vanuit de omgeving (NDFF) niet in het plangebied te verwachten.

Beschermde reptielen zijn niet in het plangebied te verwachten door het ontbreken van geschikt biotoop, zoals bosranden en houtwallen voor hazelworm en broeihopen of overwinteringsplaatsen voor ringslang.

Hoewel beschermde vissoorten in de afgelopen 5 jaar niet bekend zijn uit de direct omgeving van het plangebied, is het voorkomen van grote modderkruiper niet uit te sluiten. De exacte verspreiding van deze moeilijk te inventariseren is niet exact bekend en in het te ontwikkelen gebied zijn sloten aanwezig met een goed ontwikkelde watervegetatie die potentieel geschikt zijn voor grote modderkruiper.

Uit de omgeving van het plangebied zijn een aantal beschermde ongewervelden aanwezig, te weten noordse winterjuffer, sleedoornpage en brede geelgerande waterroofkever (NDFF).

De noordse winterjuffer is afhankelijk van schone wateren met een goed ontwikkelde riet- en lisdoddevegetatie, zoals in petgaten of vennen. Deze soort is bekend in het plangebied (Zekhuis & De Gelder⁴) en zou zich kunnen voortplanten in de brede rietkragen langs de oevers van de zandwinplas. De ruigtes in het gebied vormen geschikt overwinteringsbiotoop.

⁴ Zekhuis, M. & A. de Gelder (2013). Het succes van Tijdelijke Natuur - Monitoring vier jaar Tijdelijke Natuur Eeserwold. Landschap Overijssel

Sleedoornpage is aangewezen op sleedoornstruwelen of andere struikvormige Prunus-soorten die ontbreken in het plangebied. Brede geelgerande waterroofkevers komen in Nederland voor in grote- re vennen met een goede waterkwaliteit die ontbreken in het plangebied. Deze en andere niet uit de omgeving bekende beschermde ongewervelden worden niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en/of het ontbreken van waarnemingen (NDFF).

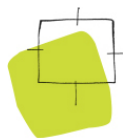
TOETSING

Bij uitvoering van het plan gaan geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. Ook wordt de houtsingel ten noorden van het plangebied niet aangetast bij uitvoering van het plan. Indien tijdens de aanleg- en gebruiksfase geen verlichting wordt geplaatst die lichtuitstraling veroorzaakt op deze houtsingel, zijn geen negatieve effecten op een vliegroute van vleermuizen te verwachten. Door de ontwikkelingen verandert het gebied als foerageergebied van vleermuizen, maar het zal naar verwachting niet ongeschikt worden voor de te verwachten soorten. De zandwinplas blijft als hoogwaardig foerageergebied behouden. En ook in de omgeving is in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied zijn niet aan de orde.

Bij uitvoering van het plan gaan geen nestplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten verloren. Wel wordt het te bebouwen deel van het plangebied naar verwachting minder geschikt als foerageergebied voor roek, roofvogels, uilen, huiszwaluw en boerenzwaluw. Voor de te verwachten vogels met jaarrond beschermd nesten is in de directe omgeving in ruime mate alternatief en deels ook hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Zo blijven voor roek veel agrarische graslandpercelen ten westen, noorden en oosten van het plangebied beschikbaar als foerageergebied. Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treden niet op indien gewerkt wordt buiten het broedseizoen.

Voor de overige vogelsoorten geldt dat, indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van algemene vogelsoorten kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Bij uitvoering van het plan gaan mogelijk verblijfplaatsen en leefgebied van niet-vrijgestelde kleine marterachtigen en egel verloren. Deze soorten waren ten tijde van de Flora- en faunawet nog vrijgesteld van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ontwikkelingen, maar deze vrijstelling geldt in de provincie Overijssel inmiddels niet meer. Daarom is nader onderzoek nodig om te bepalen of deze soorten in het plangebied voorkomen. Aan de hand van het onderzoek kan worden bepaald of voor deze

soorten een ontheffing nodig is. We adviseren om in dat geval een uitbreiding van de ontheffing tijdelijke natuur aan te vragen, aangezien hierin wordt aangegeven dat uitbreiding mogelijk is indien zich andere soorten vestigen dan die in de ontheffing zijn opgenomen.

Het plangebied verandert als foerageergebied voor steenmarter, maar zal niet ongeschikt worden voor deze soort. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief hoogwaardig foerageergebied voorhanden. Negatieve effecten op steenmarter door verlies van leefgebied treden niet op.

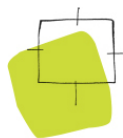
De zandwinplas blijft geschikt als leefgebied voor otter. Ook ligt het te ontwikkelen westelijke deel van het plangebied niet tussen belangrijke watergangen in, waardoor dit deel van het plangebied naar verwachting ook geen belangrijke migratieroute vormt. De kans op sterfte door aanrijdingen in het plangebied is daarom bijzonder klein. Otter is bovendien opgenomen in de ontheffing tijdelijke natuur voor het plangebied. Eventuele verstoring en verlies van foerageergebied zijn daarom toegestaan, mits bij de aanlegfase gewerkt wordt volgens de voorschriften uit de ontheffing tijdelijke natuur.

Het is niet uitgesloten dat in de sloten in het plangebied grote modderkruipers voorkomen. Indien bij uitvoering van het plan sloten worden gedempt of vergraven, kunnen negatieve effecten optreden. Grote modderkruiper is eveneens opgenomen in de ontheffing tijdelijke natuur, zodat bij de uitvoering kan worden gewerkt volgens de voorschriften uit de ontheffing tijdelijke natuur en er geen nieuwe ontheffing nodig is.

De noordse winterjuffer die uit het plangebied bekend is, is eveneens opgenomen in de ontheffing tijdelijke natuur. Dit betekent dat bij de uitvoering kan worden gewerkt volgens de voorschriften uit de ontheffing tijdelijke natuur.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdierensoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen binnen de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Overijssel. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Negatieve effecten op beschermde soorten van de soortgroepen vaatplanten en reptielen zijn niet te verwachten.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het nationale natuurbeleid. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Overijssel uitgewerkt in de Omgevingsvisie Overijssel en de bijbehorende Omgevingsverordening Overijssel 2018. Het NNN in Overijssel kent geen externe werking.

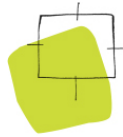
INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het plangebied ligt op een afstand van bijna 4 kilometer ten noordoosten van een in het kader van de Wnb beschermd gebied, te weten Natura 2000-gebied De Wieden. Tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied liggen de A32 en de bebouwing van Steenwijk. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als NNN is gelegen op ruim 500 meter ten westen van het plangebied. Tussen het plangebied en het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als NNN liggen onder meer de Eesveenseweg en woonerven.

TOETSING

Het plangebied ligt op grote afstand van het Natura 2000-gebied De Wieden. Het plangebied is gescheiden van de Natura 2000-gebieden door de A32 en door bebouwing. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Over grote afstand kan in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd waaruit blijkt of bij aanleg en gebruik sprake is van een depositie van meer dan 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Gezien de terreinomstandigheden, de afstand tot beschermde gebieden, de inrichting van het tussenliggend gebied en de aard van de ontwikkeling, kunnen met betrekking tot het voorgenomen plan negatieve effecten op het NNN worden uitgesloten. Deze inventarisatie is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

Conclusie

Voor een toetsing aan de soortenbescherming van de Wnb is op basis van het uitgevoerde veldbezoek (d.d. 1 oktober 2020) en het raadplegen van bronnen, gelet op de aard van het plan, een nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan. Nader onderzoek naar kleine marterachtigen en egel is nodig om te bepalen of sprake kan zijn van negatieve effecten op deze soorten. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is. Wij adviseren om in dat geval een uitbreiding van de ontheffing tijdelijke natuur aan te vragen.

Voor otter, grote modderkruiper en noordse winterjuffer geldt dat bij de uitvoering van het plan moet worden gewerkt volgens de voorschriften van de ontheffing tijdelijke natuur.

Verder komt uit het onderzoek naar voren dat rekening moet worden gehouden met het broedseizoen van vogels en dat tijdens de aanleg- en gebruiksfase geen verlichting moet worden gebruikt die lichtuitstraling veroorzaakt op de houtsingel ten noorden van het plangebied.

Op basis van de Aeries-berekening kan worden bepaald of als gevolg van het plan sprake kan zijn van een negatief effect op in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is. Ten aanzien van andere aspecten treden als gevolg van het plan geen negatieve effecten op voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten van Natura 2000-gebieden.

Een nadere analyse in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve effecten op het NNN en is ook op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening.